LABORE ET ZELO

Аналіз ліричного твору як теоретична й методична проблема

Обсяг:
4 кредити ЄКТС

Семестр: 3; Курс: другий

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Валентина Петрівна Хархун
Контакти	vkharkhun@gmail.com
Робоче місце	Кафедра літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики (ауд. 217 Гоголівського корпусу)
Години консультацій	За розкладом

Опис курсу

Мета викладання дисципліни – розвинути науково-орієнтовану компетенцію, яка сприятиме проведенню наукових досліджень, присвячених аналізу поетичних творів української літератури. Дослідження художньої системи ліричного твору сприятиме осягненню особливостей авторського стилю Ліни Костенко – однієї з чільних репрезентанток шістдесятництва, творчість якої зробила важливий внесок у розвиток української поезії. Цей курс націлений на поглиблення навичок, здобутих при вивченні базових курсів із теорії та історії української літератури на бакалаврaті та магістратурі.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- *Уміння* здійснювати літературознавчий аналіз художнього тексту;
- *Уміння* вирізняти концептосфери творчого доробку автора чи окремого твору;
- *Уміння* застосовувати досвід української науки в царині аналізу ліричного твору;
- *Уміння* визначати методи та прийоми аналізу ліричного твору, оперувати схемою аналізу ліричного твору;
- *Уміння* осмислювати засадничі віршознавчі категорії, уміння їх застосовувати при аналізі ліричного твору.

Мета навчання

Після успішного закінчення курсу здобувачі будуть здатні:

- з'ясовувати особливості літературознавчого аналізу художнього тексту;
- осмислювати ключові теоретичні проблеми віршознавства;
- вирізняти концептосферу творчого доробку автора чи окремого твору;
- виявляти специфіку літературного наративу про травматичні події.
- застосовувати досвід української науки в царині аналізу літературного твору.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (14/4* год.), практичних занять (26/8* год.) та самостійної роботи студентів (80/108* год.).

Викладач використовуватиме проблемні та інтерактивні методи навчання, консультації.

**денна, вечірня / заочна форми навчання*

Організація навчання

Лекції

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1.	Поняття «художня система». Родова домінанта твору, вид, жанр, пафос твору (модуси художності). Спектр мотивів твору.	2	-
2.	Композиція твору як поділ на окремі змістові «блоки». Особливості конфліктної ситуації. Вид ліричного «сюжету».	2	2
3.	Форми вираження авторської свідомості.	2	-
4.	Особливості мовно-образної організації твору та її зв'язок з окремими композиційними частинами.	2	2
5.	Функції художніх засобів (тропи, поетична лексика, синтаксичні фігури, фоніка).	2	-
6.	Ритмомелодика: метр, клаузула, рима, римування, внутрішня цезура (якщо є), строфіка, верлібр.	2	-
7.	Місце поезії у творчості письменника, групи, школи, у межах течії, у національній літературі загалом.	2	-
Разом		**14**	**4**

Практичні заняття

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1.	Поняття «художня система». Родова домінанта твору, вид, жанр, пафос твору (модуси художності). Спектр мотивів твору.	4	-
2.	Композиція твору як поділ на окремі змістові «блоки». Особливості конфліктної ситуації. Вид ліричного «сюжету».	4	2
3.	Форми вираження авторської свідомості.	4	2
4.	Особливості мовно-образної організації твору та її зв'язок з окремими композиційними частинами.	4	-
5.	Функції художніх засобів (тропи, поетична лексика, синтаксичні фігури, фоніка).	4	2
6.	Ритмомелодика: метр, клаузула, рима, римування, внутрішня цезура (якщо є), строфіка, верлібр.	4	2
7.	Місце поезії у творчості письменника, групи, школи, у межах течії, у національній літературі загалом.	2	-
Разом		**26**	**8**

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1.	Жанр як літературознавча категорія. Жанри ліричних творів. Специфіка сонета й пасторалі як ліричних жанрів (історіографія, типологія). Специфіка жанру сонета й пасторалі в Ліни Костенко. Шляхи й методи трансформації канонічних жанрів в поезії Ліни Костенко. Типологія ліричного висловлювання у «Світлому сонеті» (образ двох ліричних героїнь). Пафос трагедійності у вірші «Пастораль XX століття».	10	10
2.	Система мотивів і способи їх визначення. Тематичні групи лілірики. Специфіка любовної лірики в Ліни Костенко. Типологічні сходження й розбіжності в оприявленні любовного мотиву у віршах «Спини мене отямся і отям», «Розкажу тобі думку таємну».	10	20
3.	Філософська лірика та її тематичні підвиди. Сема «життя» в ліриці Ліни Костенко. Система мотивів у поезії «Життя іде і все без коректур». Специфіка онтологічної моделі, заявленої у вірші. Система художніх засобів, використаних для реалізації основного ліричного мотиву.	10	20
4.	Розшифрування коду й межа інтерпретації («Стоїть у ружах золота колиска»). «Кодові» образи та специфіка аналізу ліричного твору. Система образів та роль художніх засобів у їхньому оприявленні. «Кодовий» образ і онтологічна проблематика у вірші.	10	10
5.	Поняття про композицію ліричного твору. Композиція і сюжет ліричного твору. Методика поділу композиційних частин. Тема війни й памяті про неї у творчості Ліни Костенко	10	10
6.	Специфіка ліричного мислення Ліни Костенко й картина світу в її ліриці. Метафора як домінанта в мовомисленні Ліни Костенко. Роль метафори у формуванні картини світу у вірші «Цей ліс живий». Види метафор у вірші. Методика їх смислового зчитування.	10	10
7.	Міфологічність і специфіка художнього мислення Ліни Костенко. Трансофрмація міфу про Прометея у вірші «Климена». Смислові поля образу Климени. Специфіка авторського міфу, створеного у вірші.	10	18
8.	Категорія «ліричний герой». Образ митця в ліриці Ліни Костенко. Образ Ван Гога у світовому мистецтві, специфіка його осмислення в Ліни Костенко. Технологія поетапного аналізу («сповзання») в інтерпретації вірша «Ван-Гог».	10	10
Разом		**80**	**108**

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
35	Участь у дискусії, виступ, повідомлення під час аудиторних занять
35	Конспект літератури на задану тему, виконання індивідуального завдання (макс. бал 5). Кількість балів за виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній

	діяльності.
30	Залік (усна форма)
100	**Разом**

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом навчального процесу. Однак, якщо здобувач бажає навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на сторінці курсу в середовищі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Здача результатів практичних завдань відбувається не пізніше, ніж за три дні до заліку.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті. Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним відділом аспірантури та докторантури.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf). Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамостійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/onp2018.pdf) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Рекомендована література

Основна

1. Хархун В. Аналіз ліричного твору (на матеріалі поетичного доробку Ліни Костенко) [Навчальний посібник]. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – 108 с.

Додаткова

1. Барабаш С. Філософія осягнення світу: Про лірику Ліни Костенко / С. Барабаш // Дзвін. – 2003. – № 4. – С. 142-145.

2. Башкирова О. Висока щирість справжньої поезії: Метричний склад збірки Ліни Костенко «Проміння землі» / О. Башкирова // Гуманітарні науки. – 2003. – № 1. – С. 154-157.

3. Башкирова О. Діалог із фольклорною традицією у віршуванні Ліни Костенко / О. Башкирова // Слово і час. – 2004. – № 11. – С.90-93.

4. Бойко Н. Рима як складова частина фонічної організації тексту: На матеріалі поезій Ліни Костенко / Н. Бойко // Українська мова та література. – 2003. – № 17. – С. 27-29.

5. Даниленко І. Використання принципу цілісного аналізу віршованого твору у вузівській практиці (на матеріалі поезії Л. Костенко «Спини мене отямся і отям...») [Електронний ресурс] / І. І. Даниленко. Режим доступу:http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/Pedagogics/2002_7/7-21.pdf

6. Жуковська Г. Усе іде, але не все минає... Пам'ять і час у творчості Ліни Костенко: монографія / Галина Жуковська. – К.: Книга, 2010. – 187 с. – (Серія «Творчі особистості»). – Бібліогр.: с. 173-187.

7. Зуєнко М. Проблеми міфопоетичного аналізу ліричного твору / М. Зуєнко // Філологічні науки. – 2012. – № 10. – С.21-23.

8. Ковалевський О. Екзистенціалізм і кордоцентризм у «Тихій лірици» Ліни Костенко / О. Ковалевський // Київ. – 2002. – № 1-2. – С. 88-95.

9. Костенко Н. Українське віршування ХХ століття: навч. посібник / Н. В. Костенко / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: ВПЦ Київський ун-т, 2006. – 287с.

10. Лапко О. Ліричний портрет як жанр (на матеріалі поезії Якова Щоголева) / О. А. Лапко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 5 (192). – С. 89-96.

11. Манойлова О. Семіотика пейзажу в поетичному світі Ліни Костенко / О. Манойлова // Проблеми рецептивної поетики : збірник літературознавчих статей. – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – 184 с. – (Наукові записки) (Філологічні науки ; вип. 84). – С. 72-92.

12. Міщук У. Поетична мова як репрезентант мовної особистості автора (на основі творчості Ліни Костенко та Василя Стуса) / У. Міщук // Українська мова. – 2008. – № 2. – С. 89-100.

13. Слоньовська О. Культурологічні паралелі в сюжетних віршах Ліни Костенко тематичного пласту «з чужого поля» / О. Слоньовська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – №7/8. – С. 6-11.

14. Смаїлова М. Чотири варіанти аналізу одного ліричного твору / М. Смаїлова // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 6. – С.14-18.

15. Тарнашинська Л. Час у творчості Ліни Костенко як темпоральний код структури людського досвіду / Л. Тарнашинська // Слово і час. – 2005. – № 6. – С. С.42-52

16. Хомчук І. «… Навіть сонце упало ниць»: Структурно-семіотична інтерпретація поезії Ліни Костенко «Пастораль ХХ століття» / І. Хомчук // Українська мова та література. – 2004. – Ч. 15. – С. 24-27.